

KJAK

Eik Banki – en åbningsbalance til enhver lejlighed

Foretog Eik i 2012 et uberettiget fradrag på en halv milliard kroner? Eller forholder det sig virkelig, som TAKS hævder: at Eik over 10 år kan afskrive underbalancen som goodwill – som TAKS vurderer til nul kr.? Uvisheden har efterladt et par højtprofilerede rådgivere i tvivl – en tvivl, som de gerne deler med andre. Altså en gang til for Jógvan Páll og Símun A

Jørn Astrup Hansen
Direktør i Eik Banki, 2010-11

Lamhauge gengiver på side 103 i sin bog, SVIK, et uddrag af bankens årsrapport for 2010-11, som fortjener særlig opmærksomhed. Bræv frá stjórn, der indleder årsrapporten, indeholder en redegørelse for den nye banks åbningsbalance.

Eftir at Eik Banki P/F mátti gevast við virkseminum orsakað av ovurstórum tapum í Danmark og Føroyum, varð avtala gjørd við Finansiell Stabilitet um avhending av virkseminum til eitt nýstovnað dótturfelag hjá Finansiell Stabilitet. Hetta nýstovnaða dótturfelagið var Eik Banki Føroya P/F. Eik Banki Føroya P/F varð settur á stovn við einum kontantum eginpeningi á 2 mia. kr.

Yvirtøkan av virkseminum

num hjá Eik Banka P/F fór fram eftir serligari lóg um avhending av peningastovnsvirksemi. Tann 12. (læs 14.) oktober 2010 vórðu ognir fyri 10.965 mió. kr. og skyldur fyri 11.479 mió. kr. avhendaðar frá Eik Banka P/F til Eik Banka Føroya P/F. Sostatt yvirtók Eik Banki Føroya P/F eina negativa nettoogn á 514 mió. kr. frá Eik Banka P/F. Beint eftir yvirtøkuna var eginpeningurin í Eik Banka Føroya 1.486 mió. kr.

Her, på fremtrædende plads, har ledelsen redegjort for bankens åbningsbalance, der blev lagt til grund for opgørelsen af resultatet af bankens drift i dens første regnskabsår. Bemærk, at aktiver og passiver erhvervet fra den gamle bank indgår i åbningsbalancen til handelsværdier. Af den simple grund, at aktiver og passiver er erhvervet til handelsværdier!

Underbalancen i den gamle bank, 514 mio. kr., ses at være afholdt af selskabets stifter, Finansiell Stabilitet, i dennes egenskab af garant for den gamle banks simple forpligtelser. Den nye bank påbegyndte sin virksomhed med en

egenkapital på 1.486 mio. kr.; underbalancen i den gamle bank påvirker således ikke resultatet i den nye bank. Og længere burde den historie aldrig have været.

Der mangler et regnskab

Regnskabet er den 20. marts 2012 underskrevet af bankens direktion, vedtaget af bestyrelsen og af revisorerne forsynet med en anmærkningsfri påtegning. Regnskabet er siden godkendt af bankens generalforsamling, indsendt til Finanstilsynet og Skráseting Føroya og offentliggjort på bankens hjemmeside.

Men her kan man ikke længere finde årsrapporten for 2010-11. Som det eneste regnskab for den nye bank (Eik Banki Føroya) findes regnskabet for 2010-11 ikke på Betris hjemmeside. Betri har fjernet det. Men hvorfor?

Ved skrivelse af 16. april 2014 bad TAKS banken om at måtte modtage åbningsbalancen, eller som TAKS udtrykte det:

Ein uppgerð av handilsvirði av ogn og skuld hjá P/F Eik Banka Føroya i samband við yvirtøku av

virkseminum hjá P/F Eik Banka, herundir møgult goodwill.

Men der er to åbningsbalancer

Ved svarskrivelse af 14. maj 2014 fremsendte banken til TAKS javnan hjá nýggja Eik Banka (Eik Banki Føroya) pr. 14. oktober 2010 beint aftaná yvirtøkuna. Over for TAKS anførte banken, at einki goodwill var i samband við yvirtøku av virkseminum hjá P/F Eik Banka!

Banken benyttede underlige, hjemmestrikkede betegnelser for åbningsbalancen (byrjunarfiggjarstøðan). Det reviderede regnskab for 2010-11 var udarbejdet på grundlag af javnan beint eftir yvirtøkuna, medens selvangivelsen for samme periode var udarbejdet på grundlag af javnan beint aftaná yvirtøkuna. De to balancer er naturligvis helt identiske. Begge indeholder de bankens aktiver og passiver pr. 1. oktober 2010.

Men aktiver og passiver i javnan beint eftir yvirtøkuna (åbningsbalancen), der danner grundlag for bankens første regnskab, er op-

gjort til handelsværdier. I javnan beint aftaná yvirtøkuna, der danner grundlag for bankens første selvangivelse, er aktiver og passiver derimod optaget til bogførte værdier hentet i den sammenbrudsramte banks bogholderi pr. 30. september 2010.

Goddag mand, økseskaft

TAKS bad om en opgørelse til handelsværdier; TAKS fik en opgørelse til bogførte værdier. TAKS bad om en opgørelse med tal for den nye bank (P/F Eik Banki Føroya); TAKS fik en opgørelse med tal for den gamle bank (P/F Eik Banki).

TAKS bad om åbningsbalancen; TAKS fik den præliminære (foreløbige) åbningsbalance. Det er en opstilling uden enhver regnskabsmæssig, selskabsretlig og skattemæssig relevans. Men TAKS tog balancen for gode varer.

Over for TAKS lagde banken således til grund, at den nye bank erhvervede sine aktiver for 11.509 mio. kr. og ikke 10.965 mio. kr. som oplyst i bankens regnskab; at den nye bank påbegyndte sit virke med

en egenkapital på 2.024 mio. kr. og ikke 1.486 mio. kr. som oplyst i bankens regnskab.

Skattamálið i en nøddeskal

Åbningsbalancen (den endelige åbningsbalance) fremkommer, efter at der er foretaget en række driftsneutrale efterposteringer til den præliminære åbningsbalance. Her falder flere fra. Men hvorfor? Efterposteringer er dog et velkendt begreb. Det er jo helt det samme, der sker, når vi ved årsafslutningen ved hjælp af efterposteringer til ultimobalancen opstiller en primobalance (åbningsbalance) for det nye år. Sværere er det da heller ikke.

Ved at operere med to forskellige versioner af åbningsbalancen havde banken held til ud af den blå luft at skabe en skattemæssig fradragsmulighed på 544 mio. kr. (11.509 - 10.965). Uden en hertil svarende udgift, uden en hertil svarende investering.

Men fradrag i den skattepligtige indkomst? Det er der ikke. Og goodwill? Det er der lige så lidt. Det fremgår alt sammen af Bræv frá stjórn. TAKS kunne have sparet os – og sig selv – for meget, om man blot havde læst bankens reviderede regnskab for 2010-11.

Mentanarvirðisløn, heiðursgáva og serstaka virðisløn landsins 2019

Svenning av Lofti

Ikki havi eg verið regluligur gestur, tá ið mentanarlønir ella heiðursgávur hava verið veittar fólki í farnum árum. Sum prentaralærlingur var eg tó onkuntíð í sjónleikarhúsinum, tá ið „bókadagskvöld“ var, har nýggju føroysku bókurnar vóru sýndar fram og umrøddar. Marius Ziska og aðrir góðir menn skipaðu fyri.

Men hetta kvøldið í

januar mánaði 2020, tá ið mentamálaráðharrin handaði nøkrum teirra, ið á ymiskan hátt hava gjørt mentanarlig stórvrik, virðislønir, mátti eg fara á gátt. Orsøkin var, at eg hevði fingið at vita, at tveir av mínum vinum, Flóvin Tyril og Zacharias Zachariassen, fóru at fáa heiðursgávu mentamálaráðharrans hetta kvøldið.

Fyrstur á pallin at fáa mentanarviðurkenning handaða var Simme, kendi og stillfóri havnarmaðurin, ið mangur tónleikari takkar fyri. Hansara tónlistarliga frálæra og vegleiðing á økinum hevur ført mangan ungan inn á eina holla tónlistarliga leið, ið síðani

varð hildin. Konan, Conny, eisini av listarligari sang- og tónleikaætt, hevur gleitt okkum við sanggávum og hugnaliga práti sínum í havnargøtum. Hjúnini Conny og Simme eru havnarmyndir, ið aloftast eru at síggja saman sum ein óslítandi hjúnabands-eind. Beiggi hennara, Birni Dam, ið einans 43 ára gamal fór av foldum, hevur ríkað tjóð okkara við føgrum sangum – ein sang- og tónlistarligur úrmælingur.

Næstur á pallin var Hanus G. Johansen, sum fekk mentanarvirðisløn landsins fyri sang- og tónleikaavrik síni. Tá ið Hanus kom upp á pallin, reikaðu hugsanir mínar eini

fimmti ár aftur í tíðina, tá ið eg fyrstu ferð hitti Hanus í 1971-72. Hetta var í sambandi við føroysk møti, sum vit skipaðu fyri í Mercur-teatrinum í Keypmannahavn.

Saman við sangbólkinum "Sangbrøður" vóru vit ein dagin og vitjaðu føroyingar á Ríkissjúkrahúsinum og sungu fyri teimum. Flestu teirra, ið vit vitjaðu, kendu vit ikki. Teirra millum var Hanus G. Johansen, sum tá var ein blaðungur drongur. Eg minnst hesa vitjan og prátið við Hanus, fekk varhugan av, at hann var fegin um prát og sangvitjan okkara. Helst mundi onkur okkara biðja eina

bøn fyri honum og bera honum góðynski á lívsleiðini. Mangan havi eg hitt Hanus síðani, hann hevur heilsað og prátað, altíð við eyðkenda brosi sínum.

Triður á pallin var Flóvin Tyril. Minnst meg ikki hava sæð hann á palli áður, hevur av lynði hildið seg aftanvert beiggja sín, Zacharias, og onnur og aðrar við sínum sjáldsama ríku gávum føroyska málinum at frama. Hann gav Gudi heiðurin og takkaði lítillátin fyri stórvingna bókmentaheiðurin, ið honum og beiggjanum Zachariasi, varð veittur vegna Forlagið Lerikerið, ið hevur síðan stovnan í 1983 givið umleið 140 bókur út.

Av sjeið systkjum vóru teir báðir einastu av systkinaflokkinum í heiminum í Norðragøtu, sum vóru førir fyri at hoyra og tala. Kensluborið var at hoyra

Jógvan, son Zacharias, greiða frá hesum partinum av lívssøgu pápans og pápabeiggjans, tá ið deyvu systkini á hvørjum ári – eftir summarfrítíðina heima – máttu fara aftur á deyvaskúla í Danmark og ikki hittast aftur í mánaðir.

Zacharias, prædikumaður, rithøvundi, týðari og skald, legði í 82 ára lívi sínum úr hondum virðismikið sang- og bókmentaverk, ið fáum unnist at útinna. Uppiborið var, at hesin heiður varð vístur honum og beiggjanum, Flóvini, hesum báðum lítilláttnu brøðrunum, ið einki kravdu av almennu Føroyum ella øðrum, men sum í ósjálvsøkni útintu eitt kristiligt, mentanarligt og málsligt valaverk samtíð teirra og føroysku tjóðini at gagni og Gudi Faðirinum til heiður og æru.

Ein heiður í tókum tímal